

برخی اخبار منتخب اقتصادی از جهان در هفته سوم مهر ۱۳۹۸

- کریستالینا گئورگیوا، رئیس جدید صندوق بین‌المللی پول در نشستی در تاریخ ۹ اکتبر ۲۰۱۹ سخنرانی در خصوص وضعیت پیش‌روی اقتصاد جهان ارائه داد. وی عنوان کرد که رشد اقتصاد جهان در سال ۲۰۱۹ کاهش خواهد یافت و این رشد کمترین رقم طی یک دهه گذشته است. این اتفاق به صورت همگانی بوده به نحوی که از سرعت رشد اقتصادی همه کشورهای جهان، کاسته شده است. عامل اصلی این موضوع تنش‌های تجاری است. آسیب وارده ناشی از تنش‌های تجاری به صورت مستقیم (افزایش تعرفه‌ها) و غیرمستقیم (افت اطمینان و واکنش بازارها) تا سال ۲۰۲۲ حدود ۷۰۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود که معادل ۰٫۸ درصد از تولید ناخالص داخلی جهان است. تجارت برای تامین رشد اقتصاد، ایجاد اشتغال و کاهش فقر لازم است. می‌باید ضمن استفاده از روش‌های مدرن تجارت، آشکارسازی پتانسیل بالای تجارت در حوزه خدمات به ویژه تجارت الکترونیک، انجام اصلاحات در زمینه یارانه‌ها، حقوق مالکیت معنوی و انتقال تکنولوژی، زمینه را برای بهبود نظام تجارت جهانی و نه محدود کردن آن، فراهم ساخت. حل این چالش‌ها نیازمند همکاری همه کشورهای جهان با در نظر گرفتن منافع گوناگون آنها و با هدف ساخت آینده‌ای بهتر برای همه است.
- بانک جهانی در ۹ اکتبر ۲۰۱۹ گزارش اقتصادی ایران را با ارائه آمارهای جدید منتشر کرد. بر اساس این گزارش برآورد شده رشد اقتصادی ایران برای سال ۱۳۹۸ مجدداً و با شدت بیشتری منفی شده و به ۸٫۷ درصد برسد که در مقایسه با رقم منفی ۴٫۹ درصدی سال گذشته، نشان از تعمیق رکود دارد. نرخ تورم برای پایان سال جاری ۳۸٫۲ درصد برآورد شده ولی پیش‌بینی شده که نرخ تورم برای سال ۱۳۹۹ به ۲۹ درصد کاهش یابد. نرخ رشد ارزش افزوده برای سال ۱۳۹۸ برای سه بخش کشاورزی معادل ۱ درصد، رای بخش صنعت (همراه با نفت) برابر با منفی ۱۹٫۸ درصد و برای بخش خدمات هم منفی ۰٫۲ درصد برآورد شده است. انتظار می‌رود نسبت تراز حساب جاری به تولید ناخالص داخلی ایران هم در سال ۱۳۹۸ به منفی ۰٫۶ درصد برسد که احتمال می‌رود با توجه به افت درآمدهای نفتی و عدم انتظار رشد معنادار درآمدهای غیرنفتی، این رقم برای دو سال آینده همچنان منفی بماند. رشد سرمایه‌گذاری که در سال ۱۳۹۷ منفی ۵٫۹ درصد بود برای سال ۱۳۹۸ هم همچنان منفی ۰٫۱ درصد، برآورد شده است.
- شاخص رقابت‌پذیری جهانی ایران در سال ۲۰۱۹ با افت ده پله‌ای همراه شد و به ۹۹ در میان ۱۴۱ اقتصاد جهان رسید. امتیاز ایران در این شاخص از صد معادل ۵۳ بود که نسبت به سال قبل، ۲ واحد کاهش دارد. بهترین رتبه‌های ایران در ارکان اندازه بازار (۲۱)، ظرفیت نوآوری (۷۱) و سلامت (۷۲) و ضعیف‌ترین رتبه‌ها مربوط به ارکان ثبات اقتصاد کلان (۱۳۴)، بازار کار (۱۴۰)، بازار محصول (۱۳۳)، پویایی کسب و کار (۱۳۲) و نهادها (۱۲۰) است. رقابت‌پذیرترین اقتصادهای جهان به ترتیب رتبه سنگاپور، آمریکا و هنگ کنگ هستند. برای اولین بار است که سنگاپور جایگزین آمریکا در رتبه نخست رقابت‌پذیری جهانی می‌شود.

- شاخص مدیران خرید بخش غیرصنعتی امریکا در ماه سپتامبر ۲۰۱۹ برابر با ۵۲٫۶ شد که نسبت به رقم ماه گذشته (۵۶٫۴)، افت کرد. شاخص مدیران خرید این بخش در ماه سپتامبر کمترین رقم از اگوست سال ۲۰۱۶ تاکنون است. بررسی اجزای این شاخص نشان می‌دهد که در ماه سپتامبر، حجم سفارشات جدید با کاهش ۶ واحدی در مقایسه با ماه گذشته برخوردار بود و زیر شاخص اشتغال هم در این ماه با افت ۲٫۷ واحدی همراه شد. با وجود کاهش شاخص نسبت به ماه قبل، ولی رقم آن همچنان بیشتر از ۵۰ است که موید انتظار مثبت نسبت به تحولات پیش رو ولی با شدت کمتری نسبت به ماه گذشته است. فعالیتهای غیرصنعتی که در این ماه با بهبود وضعیت روبرو بودند عبارتند از: بخش تاسیسات، تجارت خرده فروشی، ساخت و ساز، معدن، کشاورزی، جنگل، ماهیگیری و شکار، خدمات هتل و رستوران، خدمات مدیریت و پشتیبانی بنگاه‌ها، مالی و بیمه، حمل و نقل، سلامت، خدمات فنی و تخصصی. در مقابل فعالیتهای خدمات آموزشی، مستغلات و اجاره و تجارت عمده فروشی با کاهش مواجه شدند.
- بر اساس داده‌های آژانس آمار برزیل، بعد از ۴ ماه، تولیدات صنعتی این کشور در ماه سپتامبر با رشد همراه بود. تولید کالاهای واسطه‌ای از گروه محصولات صنعتی هستند که بالاترین رشد را در این ماه تجربه کردند. اقتصاد برزیل که در ماه اگوست به علت اعتصاب گسترده کامیون داران با افت قابل توجه مواجه شد، در ماه سپتامبر در بخش صنعت رشد خوبی را کسب کرد. یکی دیگر از محرک‌های رشد تولیدات در این ماه ناشی از افزایش قابل توجه میزان تولیدات معدنی بود که نسبت به ماه اگوست ۶٫۶ درصد رشد کرد.
- پنج نهاد تحقیقات اقتصادی مهم آلمان، پیش‌بینی کردند که رشد اقتصادی این کشور برای سال ۲۰۱۹ معادل ۰٫۵ درصد خواهد شد. افت تقاضای جهانی برای کالاهای سرمایه‌ای، عدم قطعیت سیاسی و تغییرات ساختاری در صنعت خودرو از مهمترین دلایل برای عملکرد ضعیف اقتصاد آلمان عنوان شده است. کلاوس میشلسن مدیر بخش پیش‌بینی و سیاست اقتصادی موسسه DIW آلمان اعلام کرد که صنعت آلمان در رکود بسر می‌برد. درجه بالای عدم قطعیت سیاسی در جهان باعث شده تا سرمایه‌گذاری بنگاه‌ها، کاهش یابد که این موضوع بر حوزه تجارت خارجی آلمان هم اثر گذاشته است. ریسک‌های ناشی از جنگ تجاری نسبتاً بالا و در حال افزایش است ولی در این میان هزینه‌های مرتبط با بی‌نظمی برگزیت هم وجود دارد. موسسات تحقیقاتی آلمان چشم انداز رشد اقتصادی این کشور برای سال ۲۰۲۰ را از ۱٫۸ درصد رقم قبلی به ۱٫۱ درصد کاهش دادند. یوئوکیم لنگ رئیس فدراسیون صنایع آلمان هم عنوان کرده که انتظاری برای بهبود قابل توجه در سال آینده نداریم. در واقع ریسک رکود در حال افزایش است به ویژه در امریکا، انگلیس و آلمان. فعالیتهای تجارت جهانی و سرمایه‌گذاری در حال تضعیف است.
- ارزیابی جدید انجام شده توسط انجمن ملی اقتصاد کسب و کار امریکا بر اساس پانلی از داده‌های حاصل از نظرسنجی از ۵۱ کارشناس اقتصادی در ماه سپتامبر ۲۰۱۹، انتظار می‌رود که رشد تولید ناخالص داخلی این کشور در این سال به ۲٫۳ درصد برسد که ۰٫۶ واحد درصد از رشد اقتصادی سال ۲۰۱۸ کمتر خواهد بود. در نظرسنجی مشابه دیگری که در ماه ژوئن سال جاری انجام شد، رقم ۲٫۶ درصد برای رشد اقتصادی امریکا پیش‌بینی شده

بود که رقم بالاتری نسبت به نظرسنجی اخیر است. در این نظرسنجی همچنین پیش بینی شده که نرخ رشد اقتصادی برای سال آینده میلادی (۲۰۲۰)، به ۱,۸ درصد کاهش یابد. پیرو اظهار برخی کارشناسان مبنی بر احتمال بروز رکود در امریکا، نظرسنجی جدید این احتمال را برای سال ۲۰۱۹ برابر با ۷ درصد، برای اواسط سال ۲۰۲۰ برابر با ۲۴ درصد، در اواخر سال ۲۰۲۰ برابر با ۴۷ درصد و برای اواسط سال ۲۰۲۱ برابر با ۶۹ درصد، اعلام کرده اند که به معنی ضعیف بودن دچار شدن اقتصاد امریکا به رکود تا پایان سال جاری و سال آینده است.

- مازاد حساب جاری اتحادیه اروپا (۲۸ کشور) در فصل دوم ۲۰۱۹ به ۴۰,۹ میلیارد یورو رسید که معادل یک درصد تولید ناخالص داخلی این کشور است. در این فصل مازاد حساب جاری اتحادیه اروپا در مقایسه با فصل نخست ۲۰۱۹، حدود ۶,۵ میلیارد یورو و در مقایسه با فصل مشابه سال ۲۰۱۸ حدود ۲۶,۷ میلیارد یورو، افت داشته است. شایان ذکر است نسبت مازاد حساب جاری به تولید ناخالص داخلی این اتحادیه در فصل اول ۲۰۱۹، برابر با ۱,۲ درصد و در فصل مشابه سال قبل، ۱,۷ درصد بوده که در مقایسه با نسبت ۱ درصد فصل دوم ۲۰۱۹، مشخص کننده کاهش قابل توجه این رقم است. در فصل دوم ۲۰۱۹ بیشترین مازاد حساب جاری خارجی اتحادیه اروپا با کشور امریکا (۴۰,۵ میلیارد یورو)، سوئیس (۲۱,۵ میلیارد یورو)، کانادا و هنگ کنگ (۸,۳ میلیارد یورو)، برزیل (۸,۱ میلیارد یورو) و هند (۰,۲ میلیارد یورو) و کمترین با کشورهای چین (منفی ۲۰,۱ میلیارد یورو)، روسیه (منفی ۵,۸ میلیارد یورو) و ژاپن (منفی ۲,۴ میلیارد یورو) بوده است.

- امارات متحده عربی در نظر دارد تا پایان سال ۲۰۱۹ در زمینه یک پروژه تصفیه نفت در کشور پاکستان با ارزش ۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری کند که بنا به اظهار سفیر امارات در پاکستان بزرگترین سرمایه گذاری در زمینه تصفیه نفت در هاب بلوچستان پاکستان خواهد بود. سرمایه گذاری مزبور بر اساس موافقت نامه ای بین شرکت نفتی امارات Mubadala، شرکت پارکو و شرکت اکتشاف نفتی OMV پاکستان صورت می گیرد.

- بانک مرکزی زیمبابوه واحد پول جدیدی را در ماه نوامبر ۲۰۱۹ معرفی و وارد بازار پولی خواهد کرد. بنا به اظهار یکی از کارشناسان اقتصادی، این اقدام با هدف رفع مسئله کسری جریان نقدی در این کشور انجام می شود. این کارشناس از رئیس جمهور زیمبابوه درخواست کرد تا تصمیم جسورانه برای فریز کردن حساب بنگاههایی که باعث ایجاد عدم ثبات در نرخ ارز می شوند، بگیرد. آخرین واحد پول زیمبابوه، دلار زیمبابوه در سال ۲۰۰۹ بدنبال ابرتورم تغییر یافت و سبدی از چند نرخ ارز شامل دلار امریکا، پوند انگلیس، راند افریقای جنوبی، پولای بوتسوانا، ین ژاپن و یوان چین، جایگزین آن شد. مجدداً در ژوئن سال ۲۰۱۹، دولت زیمبابوه واحد پول دلار زیمبابوه را در شکل الکترونیکی آن، معرفی و استفاده از ارز خارجی برای تبادلات تجاری را، ممنوع کرد.

- تولید پسته در ترکیه چرخه ای است، یعنی در یک سال با رونق و در سال دیگر با کساد و کاهش تولید مواجه می شود که البته این موضوع بر حسب استانها و باغهای مختلف پسته در این کشور، متفاوت است. سال ۲۰۱۹ سالی است که افت تولید پسته در این کشور روی داده و تامین تقاضا از محل ذخایر انبارها و یا واردات تامین خواهد شد. ترکیه بادام و گردو هم وارد می کند. پیش بینی می شود میزان تولید بادام در ترکیه برای سال زراعی ۲۰۱۹/۲۰ هزار تن برسد که در مقایسه با سال زراعی قبل، ۹,۴ درصد افت خواهد داشت. همچنین

انتظار می رود میزان تولید گردو ترکیه در سال زراعی ۲۰۱۹/۲۰ به ۶۵ هزارتن برسد نرخ تعرفه ۲۰ درصدی این کشور برای واردات گردو و بادام از امریکا نصف شده و به ۱۰ درصد کاهش یافته است. نرخ تعرفه این محصول برای سایر مبادی وارداتی ترکیه، ۱۵ درصد است. ترکیه یکی از تولیدکنندگان مهم فندق در جهان هم است.

- شاخص جهانی قیمت مواد غذایی در ماه سپتامبر ۲۰۱۹ در مقایسه با ماه آگوست همین سال تقریباً ثابت ماند که دلیل آن جبران شدن افت قیمت شکر با افزایش قیمت گوشت و روغن های نباتی، بود. در این ماه، در بخش غلات قیمت گندم افزایش و قیمت ذرت و برنج کاهش یافت. افزایش قیمت روغن به علت استمرار تقاضای کشورهای چین و هند برای واردات روغن پالم و افزایش قیمت روغن کلزا ناشی از تقاضای بخش تولید بیوسوخت در اتحادیه اروپا و همچنین کاهش قیمت روغن های سویا و آفتابگردان است. در عین حال شاخص مزبور در مقایسه با سپتامبر ۲۰۱۸، حدود ۳,۳ درصد افزایش یافت. بخشی از افت قیمت شکر در سپتامبر به علت کاهش تقاضای برزیل برای نیشکر برای استفاده در تولید اتانل است.
- سازمان OECD، طی گزارشی موضوع اهمیت رفع محدودیت های تجاری برای موفقیت کسب و کارهای کوچک و متوسط را یادآور شده است. این مطلب با استفاده از عبارت؛ کوچک ولی زیبا، به سهم قابل توجه بنگاه های خرد، کوچک و متوسط در جذب نیروهای بازار کار کشورهای عضو این سازمان اشاره کرده است. بر اساس این آمار، سهم بنگاه های خرد و کوچک (تا ۵۰ نفر کارکن) در کل اشتغال اعضاء این سازمان، ۴۳ درصد و سهم بنگاه های متوسط (بین ۵۰ تا ۲۵۰ نفر کارکن) ۱۶ درصد است که در مجموع نزدیک به ۶۰ درصد از کل اشتغال را در بر می گیرد. بنگاه های مزبور محرک اصلی رشد اشتغال در بازار خدمات طی سالهای ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۶ عمدتاً به علت ورود بنگاه های جدید به بازار، بوده اند. برقراری آزادسازی بیشتر و رفع محدودیت های تجارت در بخش خدمات به خصوص در اقتصادهای پیشرفته، می تواند باعث افزایش صادرات خدمات این گروه بنگاه ها شود.
- بر اساس گزارشی از صندوق بین المللی پول، طی ۵ سال گذشته استفاده از پول همراه (mobile money) در تبادلات مالی با سرعت قابل توجهی در کشورهای آسیای جنوبی گسترش یافته است. میانگین رشد سالانه استفاده از این ابزار طی پنج سال قبل در این منطقه ۴۶ درصد بوده است. کشورهای بنگلادش، اندونزی و پاکستان از جمله کشورهایی هستند که از رشد بالایی در این زمینه برخوردارند. در افغانستان در حالی که از هر هزار نفر فقط ۲۰۰ نفر دارای حساب بانکی هستند، ولی بیش از ۸۰ درصد از جمعیت موبایل دارند و همین موضوع باعث شده تا استفاده از پول همراه در این کشور گسترش یابد.